

337. Wł. Mickiewicz do J. I. Kraszewskiego 28 I 1886 Rkp. BJ 6520 k. 363-364.

[k. 363r]

28^{go} stycznia 1886 r.

Kochany Panie,

Tutaj niezła pogoda, kiedy w San Remo przykra. *C'est le monde renversé, mais San Remo reprendra vite ses droits*¹. Martwi mię ciągle Pańskie niedomaganie, ale kiedy burze miną, a Pan będzie mógł dłuższy czas na powietrzu przebywać, to apetyt powróci i z apetytem sen. Gdzie się obrócić to tylko dla nas smutne wieści i nowiny. Obecnie gaśnie najstarszy [k. 363v] może z emigrantów zamieszkałych w Paryżu, H[ipolit] Błotnicki². Na prowincji żyje krzepka i zdrowa staruszka³, która o parę lat starsza od Chevreul⁴. Błotnicki już był sekretarzem ks. A.J. Czartoryskiego⁵, kiedy Ojciec mój siedział jeszcze na ławce szkolnej! Zachował dobrą pamięć, tylko w ostatnich latach ciągle bał się śmierci. Jak trudno człowiekowi wykształconemu rozstawać się z tym światem z spokojem chłopca, który najczęściej odbywa tę pańszczyznę ostatnią, jak odbywał poprzednie. *Pour passer du tragique au comique*⁶, Reif⁷, wydawca „Kuriera Parys[k. 364r]kiego”⁸, odgraża się, iż wyzwie na pojedynek księdza Wilczyńskiego⁹, wydawcę mającego się ukazać nowego pisma emigracyjnego. Znalazł Reif, komu świadków bezpiecznie nasłać. Były jakiś dyrektor teatralny wymyślił utworzyć stały teatr polski w Paryżu. Pierwsze (a może i ostatnie przedstawienie) ma się odbyć w przyszłym tygodniu. Emigracja rozrzucona po wielkim mieście, dwie trzecie tułactwa choruje na kieszonkowe suchoty. Jak więc emigranci mogliby uczęszczać stale na przedstawienia sceniczne, chociażby polskie? Serdecznie pozdrawiam,

Wł[adysław] Mickiewicz

[k. 364v] Z książek:

¹ *To świat postawiony na głowie, ale San Remo wkrótce odzyska swoje prawa* (franc.).

² Hipolit Błotnicki (1792-1886) – literat i pedagog, sekretarz Adama Czartoryskiego, od 1827 r. guwerner Witolda Czartoryskiego, oficer Wojska Polskiego w 1831 r., zmarł w Paryżu.

³ Prawdopodobnie Józefa z Mazurkiewiczów 1v. Kluczycka, 2v. Rostkowska (1784-1896) – felczerka podczas powstania listopadowego, emigrantka we Francji, w czasie wojny krymskiej była pod lekarzem przy sztabie Dywizji Kozaków Sułtańskich, zmarła w Aniche, w departamencie Le Nord, 18 VII 1896 r., w wieku 112 lat.

⁴ Michel-Eugène Chevreul – zob. list nr 253.

⁵ Adam Jerzy Czartoryski (1770-1861) – mąż stanu, dyplomata i pisarz, pełnił funkcję przewodniczącego Rady Ministrów Imperium Rosyjskiego, na emigracji przywódca obozu politycznego Hôtel Lambert.

⁶ *Przechodząc od tragicznego do komicznego* (franc.).

⁷ Adolf Reiff (1832-1902) – powstaniec styczniowy, właściciel Drukarni Polskiej w Paryżu, wydawca m.in. *Adolfa Reiffa Kalendarzyka Polskiego w Paryżu* (1887, 1891, 1897, 1900), działacz emigracyjny.

⁸ „Kurier Paryski” – zob. list nr 335.

⁹ Roman Wilczyński – zob. list nr 335.

Autographes [!] d'A. Crémieux. Zbiór listów różnych znaczniejszych pisanych do nieboszczyka Crémieux¹⁰;

Madame de Genlis: Sa vie, son œuvre, sa mort 1746-1830 par Bonhomme¹¹;

Combes de L'Estrades¹², *L'empire de Russie en 1885*¹³;

Hugonnet, *Le réveil national*¹⁴.

¹⁰ *Autographes. Collection Adolphe Crémieux, Auber, A. Brohan, D. Cinti, A. Dumas, P. Féval, G. Grisi, F. Halévy, V. Hugo, J. Janin, F. Ponsard, Rachel, Rossini, E. Süe, Talma, Tamberlick, Thiers, etc.*, J. Hetzel et Cie, Paris 1885.

¹¹ Honoré Bonhomme, *Madame la comtesse de Genlis. Sa vie, son œuvre, sa mort, 1746-1830*, Jouaust, Paris 1885.

¹² Kolejny przykład przekręcenia nazwiska przez Wł. Mickiewicza – zob. następny przypis.

¹³ Gaëtan Combes de Lestrade, *L'Empire russe en 1885*, M. Dreyfous, Paris [s.d.].

¹⁴ Léon Hugonnet, *Le Réveil national*, V. Havard, Paris 1886.